

Václavský les, nostalgické foto z roku 2009

Milý čtenáři!

Všichni mi říkali – než se stěhovat, to je lepší vyhořet.

Nevím, nikdy jsem nevyhořel a nikdy jsem se dosud nestěhoval. Až teď.

A je to vpravdě peklo.

Jakožto stěhovací prvnička nadělal jsem spoustu chyb.

Důvěřoval kamarádům: *My tě přestěhujem!* První chyba!

To přenosím v báglech! Druhá chyba!

Moje záda teď nutně potřebují transplantaci a ruce podivně brní a třesou se...

V každé skříni je jeden šroub, který nejde povolit. To jsem taky nevěděl...

No, abych jen neštkal... Nic významného se zatím nerozbilo, ten obraz nechám znovu zasklít, z chodby ukradli jen mop, kýbl a jednu trapnou knihu.

Jen ty popelnice kdyby dělali větší! f.

*** Zastupitelé schválili podmínky vyhlášení výtvarné soutěže na pomník TGM.**

Na zářijovém jednání zastupitelstva bylo schváleno vyhlášení výtvarné soutěže na návrh řešení výtvarného objektu věnovaného TGM. V materiálu byly i informace o finanční náročnosti soutěže. Na odměny soutěžícím mělo být určeno 150 tisíc korun a na samotnou realizaci objektu milion. Po listopadovém rokování poroty je zřejmé, že bude třeba ještě upravit podmínky vyhlášení, aby odpovídaly současné situaci, zejména v oblasti finanční náročnosti a termínů. Upraveny mají být zejména odměny soutěžícím – navýšení ze 150 na 200 tisíc a na samotnou realizaci mají být určeny 2 miliony. Veřejnosti bude nové výtvarní dílo představeno nejdříve na konci jara 2023.

*** Odkoupení pozemků v údolí Jizery.** Rada doporučila zastupitelstvu schválit odkoupení pozemků v Daliměřicích. Pozemky jsou vedené jako trvalý travní porost, nacházejí se v aktivní zóně záplavového území. Město Turnov vlastní v dané lokalitě pozemek s beachvolejbalových hřištěm, který těsně navazuje na nabízené pozemky. Město Turnov je přihlášené do dražby dalšího pozemku ve stejné lokalitě. Koupí nabízených pozemků by mohl vzniknout zajímavě velký celek pro rozšíření možností sportovně rekreačního využití tohoto jedinečného území.

*** Odešla osobnost města Turnova**

S příchodem adventního času mne zastihla smutná zpráva. Ve čtvrtek 25. listopadu 2021 v dopoledních hodinách zemřel ve věku 97 let pan Sergěj Solovjev. Čestný občan města Turnova, dlouholetý předseda Konfederace politických vězňů, zastánce demokratických tradic, statečný člověk, který bojoval usilovně se zvládání komunistického režimu.

Narodil se 1. května 1924 v Turnově. Jako mladý voják se v roce 1947 zapojil do zpravodajské činnosti pro USA a již příští rok v květnu 1948 byl zatčen a v pověstné mučírně na pražské Loreť (*Domečku*) mučen agenty Obranného zpravodajství. Odsouzen byl následně k trestu smrti za vojenskou velezradu a konspiraci. Rozsudek byl později zmírněn na doživotí. Vězněním byl také jeho bratr Jan, známý sochař a malíř. Pan Solovjev prošel postupně věznicemi

v Leopoldově, Opavě, Valdicích. Amnestie v roce 1960 jej osvobodila. Prošel si

nelidským týráním a zanechal svědectví o krutosti komunistických lágrů. Po listopadu roku 1989 pomáhal ze všech svých sil napravit křivdy politických vězňů. Působil jako předseda Konfederace politických vězňů a každý kdo potřeboval, tomu pomohl.

Byl osloven prvním polistopadovým starostou Václavem Šolcem, který také poznal zlo komunistického režimu, aby se stal členem zastupitelstva města Turnova. Ale odmítl se slovy: „Nikdy si nesednu za stůl s komunisty ke společnému jednání, to bohužel opravdu nemohu.“

Znala jsem pana Sergěje Solovjeva od poloviny sedmdesátých let, kdy při jednom pro mne osudovém setkání mi předal vzácné a samozřejmě zakázané dokumenty o Miladě Horákové. Jako mladá žena jsem tehdy věděla pouze z rodiny, co se kolem této ženy odehrálo, ale podrobnosti jsem neznala. Od té doby trvalo naše přátelství i s jeho bratrem Janem.

Bylo mi velkou ctí, že jsem mohla jako zastupitelka města Turnova v roce 2003, pana Sergěje Solovjeva, společně s Václavem Šolcem, navrhnout čestnými občany města Turnova. Nesmírně jsem si pana Solovjeva vážila a zůstane po mne osobností muže, který byl rovný, opravdový vlastenec a hlavně člověk s velkým srdcem.

Čest jeho památce!

/ Eva Kordová, radní a zastupitelka Turnova

Pátek 3. prosince

TAK KRÁTKÝ ČAS NA ŽIVOT Turnovský underground si vás dovoluje pozvat na premiéru hry, která zachycuje životní příběh básníka Václava Hraběte. Původní nápad napsat hru o Václavu Hrabětovi vzešel od (již zesnulého) semilského režiséra Zdeňka Lindnera. Tématu se ujal Mojmir Babáček. Propojil životní příběh Václava Hraběte s jeho básněmi a sepsal text, který předal nadšené herecké partě, která odehrála představení pašijové hry O nejslavnějším zmrtvýchvstání a Vánoční hru. Část souboru v mládí básně Václava Hraběte přepisovala a vydávala. Premiéra divadelní hry, Městské divadlo Turnov od 19.30 hodin, vstupné 150 Kč.

KULTURNÍ CENTRUM TURNOV o. s. MĚSTSKÁ KNIHOVNA ANTONÍNA MARKA TURNOV uvádějí

LITERAURE
MARTIN ŘEZNÍČEK

středa 8. prosince 2021 – kavárna KUS Střelnice – 19.00 hodin

KUS

moderuje
PĚTR VIZINA

turnovsko

SVIJANY – Stejně jako v uplynulých letech rodinný pivovar připravil nejen speciální vánoční „osmipack“ *Svijanského Mázu 11°*, ale také pětilitrové soudky, půllitrové a dvoulitrové plechovky a obaly dekorativních džbánů *Kvasničáku* s motivem nadcházejících vánočních svátků. A restaurace budou čepovat *Svijanský Svátek*, informoval server *Genus*.

lomnice n/p

* Volná kapacita v ordinacích dentální hygieny.

Lomnici nad Popelkou jsme nyní nově otevřeli dvě ordinace dentální hygieny. Jde o nezbytnou součást péče o chrup. Provádí se zde léčba dásní a parodontózy, výběr vhodných pomůcek k ústní hygieně a nácvik správné techniky čištění. Pacientům bez zubního lékaře před ošetřením na dentální hygieně nabízíme zhotovení rtg a případně vyřešíme akutní komplikace, které by bránily ošetření na dentální hygieně (zkažené a destruované zuby k vytržení, atd..) Na tyto ošetření máme do odvolání stále volnou kapacitu. Objednat se může každý, objednání a více na tel. čísle 607 800 108, případně na info@dontic.cz .
/ Za stomatologické centrum Dontic MDDr. Jakub Staněk

* Ředitel Kulturního a informačního střediska vypisuje výběrové řízení na obsazení funkce Vedoucí Městské knihovny Lomnice n/P. Pro podání písemné přihlášky je termín do 31. 12 2021 do 10.00 hodin na adresu: *Kulturní a informační středisko*, k rukám ředitele, čp. 4, 512 51 Lomnice n/P. Obálky označte „výběrové řízení – vedoucí knihovny“. V případě potřeby k tomuto výběrovému řízení podá bližší informace ředitel Josef Svoboda na adrese svoboda@kislomnice.cz nebo na telefonu, jehož číslo jsem právě omylem smazal... *Ale kdo chce být vedoucí...*

semily

* Město Semily nakoupí pro občany 400 kompostérů, na svém jednání to schválila rada města. Dodá je firma *Naodpad z Hronova*. Pro velký zájem občanů bylo rozhodnuto o nákupu 400 kusů kompostérů o objemu 630 litrů. Celkové náklady za 400 ks kompostérů činí 428.340 Kč, z toho dotace 120.000 Kč, vlastní podíl 308.340 Kč
/ Semilské noviny

* 10. prosinec

THE PEANUTS & FOXY MAMA

Další koncert v cyklu klubových večerů, na kterém vystoupí převážně semilská kapela *The PeaNuts* složená z mladých muzikantů interpretujících především bluesrock. Druhá hudební formace večera bude *Foxy Mama*. Jejich tvorba míchá hard rock, blues a soul. V bývalé restauraci KC Golf Semily od 19.30.

* Okresní soud v Semilech se příští týden ve čtvrtek vrátí k restituční kauze rodu Walderode. Zpět k projednání vrátil případ letos na jaře Nejvyšší soud. Podle něj okresní soud chyboval, když mezitímním rozsudkem vyšel vstříc restituentům.

Muzejní obchůdek
originální dárky
od regionálních výrobců

- šperky
- tašky
- patchwork
- skleněné vitráže
- kamínky, atd.

Muzeum a Pojizerská galerie Semily, p. o.

Rodina Walderode se majetku v hodnotě kolem tří miliard korun domáhá od roku 1992, nyní nárok uplatňuje vdova po Johanna Kammerlanderová. Ve sporu jde o zámek Hrubý Rohozec nebo lesy a pozemky hlavně v okolí Turnova. Proti navrácení majetku jsou památkáři, Lesy ČR, město Turnov a Státní pozemkový úřad.

Soud v Semilech v roce 2017 mezitímním rozsudkem uznal Karla des Fours Walderode za oprávněnou osobu z hlediska restitučního nároku. Neznamenal to ale automatické navrácení majetku.

Walderode přišel o majetek jako Němec na základě Benešových dekretů. Justice se proto zabývá také tím, zda se za druhé světové války neprovinil proti československému státu. K jednoznačnému závěru zatím soudy nedospěly. Informaci přinesl server *Genus*.

PODMOKLICE (aktualita) – Hasiči zasahují v pátek 3. prosince u požáru domu v Semilech - Podmoklicích blízko Husova sboru pod nádražím.

Komunikace je v místě zásahu v 10.30 uzavřena a hasiči připravují výškovou techniku pro hašení vnější zásahovou cestou.

(Zdroje: Naše Pojizeří a Hasiči Libereckého kraje)

Budova Spořitelny a Jindřich Freiwald

Mnohdy se pohybujeme pro nás známým prostorem, aniž vnímáme své okolí. Zatímco turisté nebo návštěvníci jsou nadšeni místem, památkami nebo architekturou, pro nás je to pohled všední, přirozený. Při návštěvě Železného Brodu si snad každý všimne netypické budovy na náměstí. Jde o objekt spořitelny, kde také sídlí Městské muzeum.

Byla postavena ve funkcionalistickém slohu v roce 1936 firmou *Freiwald a Böhm* z pražského Karlína, kterou lze počítat mezi nejproduktivnější projektové kanceláře své doby. Tento článek připomíná nejen nesnadnou cestu stavby spořitelny, ale také osobu architekta Jindřicha Freiwalda, tvůrčí osobnost firmy *Inženýři architekti Freiwald a Böhm*.

Záměr na zbudování nové spořitelny se objevil v roce 1924, ale samotná realizace byla dokončena až v roce 1936. Od počátku bylo počítáno s prostory pro muzeum a obrazárnu. Kvůli stavbě byly zbourány tři roubené měšťanské domy, ze třetího, Klemencovska se zachovalo pouze průčelí, které bylo architektonicky zakomponováno do budovy. Původní měšťanský patrový roubený dům Klemencovsko, s podloubím, lomenicí a polomansardovou střechou krytou šindelem (z roku 1792) je nazýván podle původního majitele Klementa Hudského.

Foto: Jablonec /// Gablonz

O zachování Klemencovska, jak potvrzuje dobový tisk, byl sveden úporný boj, do kterého zasáhly Památkový úřad, Ministerstvo vnitra i Kabinetní kancelář prezidenta republiky, neboť část správy obce se stavebním úřadem v čele se bránila projektu zachránit odkaz minulosti. Největší zásluhu na zachování průčelí Klemencovska měl ředitel Spořitelny Jaroslav Hudský. On to byl, který

železnobrodské muzeum (mezi jehož zakladateli byl i jeho otec) všestranně podporoval. Přičinil se spolu s jinými o založení *Muzejního spolku v Železném Brodě* a jeho prostřednictvím našlo muzeum dlouholetého štědrého podporovatele v instituci Městské spořitelny. Z jejich peněz byl financován mobiliář muzea, skříně a vitríny. Největší službu ovšem spořitelna muzeu prokázala, když zdarma nabídla prostory pro deponování a prezentování sbírek ve své nově postavené budově.

Architektonická soutěž na novostavbu proběhla v roce 1931, přičemž vítězem se stala firma *Freiwald & Böhm* a stavební povolení bylo uděleno o tři roky později. Náročná stavba spořitelny nepravidelného půdorysu vyplňuje severovýchodní část náměstí.

„Jedná se o dvoupatrový objekt s rovnou střechou opatřený cihelným obkladem, ke kterému do úrovně prvního patra přiléhá na západním průčelí přesahující část opatřená původně travertinovým obkladem. Na vstupním průčelí tento přesah vytváří jakýsi rizalit ukončený terasou, který tvoří protipól zachovaného průčelí „Klemencovska“.

Centrální část se vstupy do spořitelní haly a muzea kryje arkádové podloubí přístupné po předloženém schodišti ukončené terasou a osazené alegorickými sochami *Práce* v podobě skláře od Jaroslava Brychty a *Spořivosti* od Ladislava Přenosila. K výzdobě nové budovy dovedl ředitel Hudský získat všechny místní sklářské umělce a z jeho iniciativy začala Spořitelna kupovat díla významných malířů starších i současných a tato díla zpřístupnila veřejnosti v galerii spořitelny.

Zařízení dvorany se zachovalo ve velice autentickém stavu včetně spořitelních skříní, přepážek. V centru dvorany je umístěna skleněná fontána od Aloise Meteláka. Okna místnosti bývalé zasedací síně (dnes expozice děl Stanislava Libenského a Jaroslavy Brychtové) jsou vyzdobena dle návrhu Zdeňka Juny.

14. června 1936 došlo k otevření nové budovy Spořitelny. Slavnostního ceremoniálu se nezúčastnil starosta města Karel Daníček, který odmítl i účast na uvítání ministra financí dr. Kalfuse, a Národní listy s touto situací seznámili své čtenáře. V reakci městská rada dala uveřejnit tiskovou opravu, že správa spořitelny nedala starostovi možnost účastnit se slavnosti. „Není pravdou, že starosta města (politicky živnostník) odmítl účast na slavnosti i na uvítání ministra dr. Kalfuse, který je rodákem Železného Brodu. Naopak je pravdou, že správou spořitelny nebyla starostovi města dána možnost, aby se jako starosta města slavnosti zúčastnil a p. ministra dr. Kalfuse mohl uvítati.“

Jindřich Freiwald, tvůrčí osobností stavební firmy, se narodil 6. června 1890 v rodině Františka Freivalda, hostinského v Hronově, a jeho manželky Josefy, rozené Jiráskové. V Hronově se vyučil se

zedníkem a v Praze absolvoval stavitelské oddělení Vyšší průmyslové školy, kde ukončil studium v roce 1910. Poté se stal asistentem Antonína Balšánka, kde se podílel na zařízení interiérů Obecního domu a Občanské záložny ve Vršovicích. V letech 1913–15 a 1917–18 studoval

na Akademii výtvarných umění u architekta Jana Kotěry. Studium přerušila 1. světová válka, kdy sloužil v rakousko-uherské armádě. Po vzniku nového československého se účastnil, v letech 1918–1919 (jako voják československé armády), bojů proti maďarské intervenci na Slovensku. Do civilu odešel jako kapitán v záloze 30. pěšího pluku Aloise Jiráska.

V roce 1921 založil spolu s ing. Jaroslavem Böhmem projektanskou a stavební firmu *Inženýři Freiwald – Böhm*, kde se věnoval převážně výtvarné činnosti, zatímco jeho partner Jaroslav Böhm

Böhm a Freiwald v roce 1919

(1892 – 1961) se staral hlavně o ekonomický provoz firmy. V příznivé době, kdy nový československý stát kypěl stavebním ruchem, díky své pílì při získávání zakázek mohli postavit v Praze i jiných městech velké množství staveb, od rekreačních objektů, rodinných a bytových domů až po úřední budovy a divadla. Řádově jde o stovky budov. Firmu *Freiwald a Böhm* lze počítat mezi nejproduktivnější projektové kanceláře své doby.

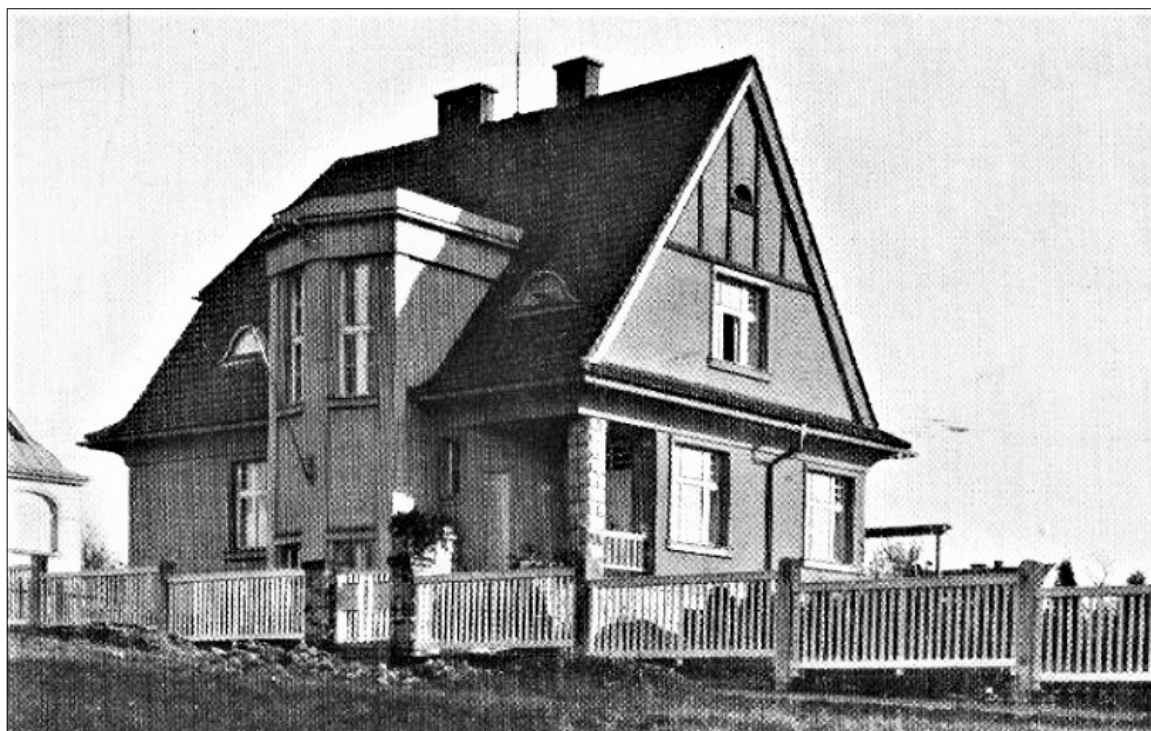
Autorství společných projektů se připisuje Jindřichu Freiwaldovi, kdy jako vedoucí tvůrčí osobnost ateliéru pracoval nepřetržitě od jeho založení v

roce 1921 až do května 1945. V prvních letech spolupráce tvořila produkce firmy kolonie rodinných domků inspirované anglickou výstavbou těchto staveb v zahradních městech, postavených z pobídky státu.

Významnou kapitolou v díle Jindřicha Freiwalda jsou projekty divadelních budov. Přestože realizoval pouze tři novostavby v Hronově (1930), Chrudimi (1934) a Kolíně (1939), přinesly nejen jemu, ale i firmě věhlas. K dalším realizacím patří dělnické kolonie v Duchcově a Chustu na Podkarpatské Rusi, nájemní dům v Praze v Šmeralově ulici v Bubenči, kolonie Na Ořechovce, Družstevní kolonie Na Perníkařce, objekty továrny *Aero* v Praze ve Vysočanech a Karlíně, kino *Aero* v Praze na Žižkově a mnoho dalších. Ve své počáteční tvorbě byl Jindřich Freiwald ovlivněn především svými pedagogy, profesory Antonínem Balšánkem a Janem Kotěrou. V době po 1. světové válce se inspiroval především tvorbou Pavla Janáka a Josefa Gočára a stal se tak představitelem tzv. ‚národního stylu‘ – vlastně české verze *art-déco*. Největšího věhlasu ale firma *Freiwald a Böhm* dosáhla realizacemi veřejných staveb: spořitelny, záložen a bank postavili několik desítek, jako např. v Železném Brodě, Sobotce, Sušici, Červeném Kostelci. Důležitým faktorem při zadávání zakázek tohoto typu byla referenční stavba budovy městské spořitelny v Kolíně.

Kromě vlastní práce měl Jindřich Freiwald řadu dalších aktivit. Publikoval *Stavitelských listech* a *Architektonickém obzoru*, předsedal *Společenstvu stavitelů*, byl členem *České technické akademie*... atp. Freiwald bydlel od začátku studií po zbytek života v Praze, nejdříve v Karlíně, později od poloviny 30. let v Braníku ve vile, kterou si sám projektoval. S manželkou Zdenou měli syna Zdeňka a dceru Jindřišku. Přestože žil v Praze, nikdy nezapomněl na svůj rodný Hronov. Navštěvoval zde svou rodinu a přátele a také se pravidelně setkával s hronovskými rodáky v Praze. Usiloval o zřízení velkého muzea Aloise Jiráka v Hronově a také se zasadil o každoroční konání festivalu *Jiráskův Hronov*.

Vila F.
Šolce v
Turnově

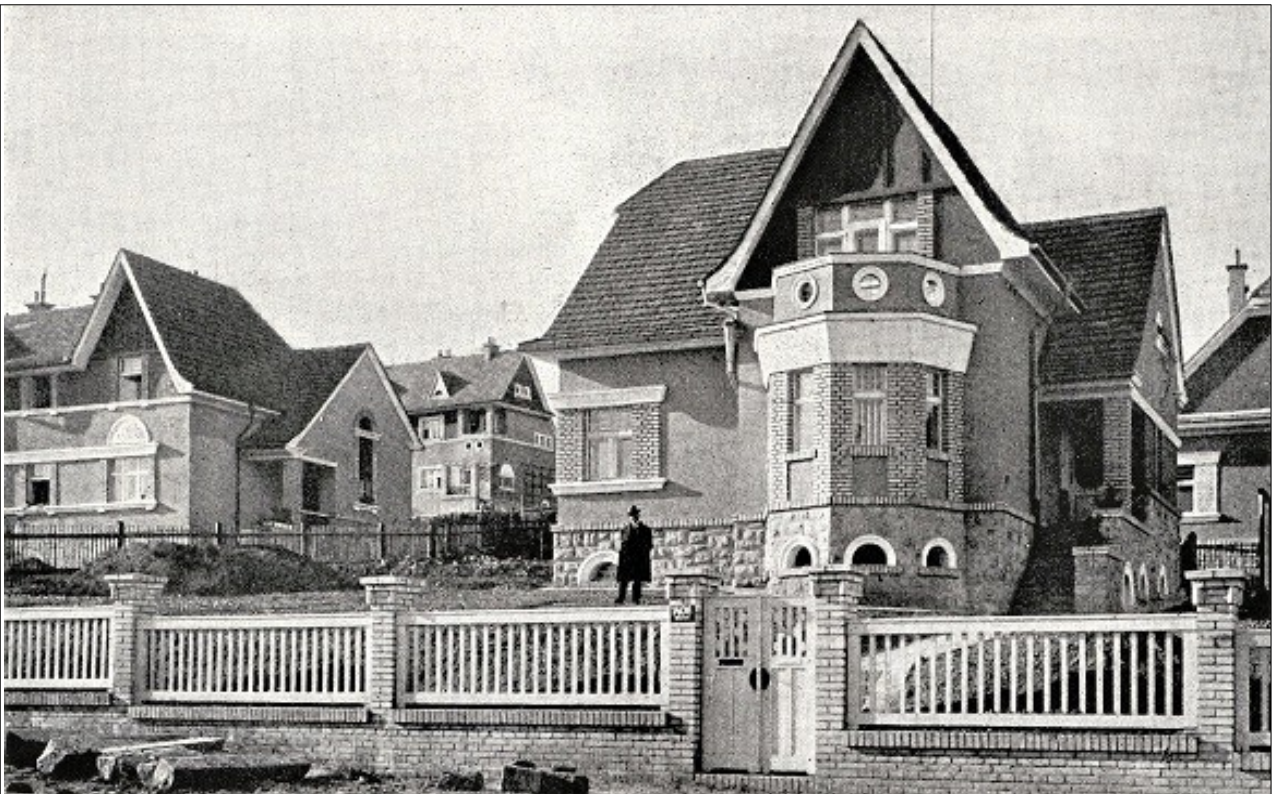
Spořitelna v Bělé pod Bezdězem, Pestrý týden 1929

Stavba v Sobotce

S příchodem války se činnost firmy utlumila, ale nezastavila. Na nucené práce nebyl vydán jediný zaměstnanec, díky velkému úsilí a složitému vyjednávání mezi společníky firmy a německými úřady.

Vila v Lomené ulici na Ořechovce, na zahradě sám Freiwald

Vila finančníka Mengera na Hanspaulce

Jindřich Freiwald organizoval pomoc vězněným přátelům v koncentračních a pracovních táborech, kterým z vlastních i získaných prostředků posílal balíčky potravin. V posledním roce války vedl letákovou akci, kterou široký okruh svých známých povzbuzoval k aktivnímu odporu, až vypukne národní povstání. Při samotném povstání se podílel při osvobozování Braníka a okolí. 8. května dopoledne byl však při

vyjednávání s Němci zajat a spolu s majorem Rodem odvečen ustupujícími Němci. Následujícího dne nad ránem byli oba zastřeleni.

Smrt Jindřicha Freiwalda musela do chodu ateliéru zasáhnout zcela zásadně, ačkoli konec války znamenal pomínutí mnoha vnějších překážek.

„*Konec fungování firmy Freiwald a Böhm je dosud neprobádaným tématem. Posledním nám známým firemním dokumentem je novoročenka na rok 1947, kterou Jaroslav Böhm zaslal do Čelákovic ochotnickému sdružení Tyl. Stejnému sdružení také adresoval v červnu 1945 dopis, ze kterého vysvítá, že firma se i po Freiwaldově smrti snažila udržet rozpracované zakázky a dostát svým závazkům. Jak moc a jak dlouho se jí to dařilo, je prozatím otázkou. Jisté je, že to stěží mohlo být déle než rok a několik měsíců po odeslání onoho PF 1947...*“
(*Citace z diplomové práce Alžběty Janulíkové*)

Vlastní vila v ulici
Nad kostelem v Braníku

Přes svou krátkou existenci dokázala firma Freiwald a Böhm zanechat poměrně hlubokou stopu v české architektuře a budova české spořitelny v Železném Brodě je toho hezký důkaz.

/ David Řeřicha,
Od Ještěda k Troskám

Druhý pohřeb Freiwaldův v Hronově
foto z diplomové práce Alžběty Janulíkové

mnichovo hradiště

*** Přesun muzea do Hroznu je reálný.**

Architektonická kancelář re:architekti studio v letošním roce pro město zpracovávala studii využitelnosti hotelu Hrozen pro potřeby městského muzea a infocentra. Studie je nyní hotova a architekti souhlasí, že stavba by byla pro tyto účely adaptovatelná. Bez zásadních úprav se to však neobejde.

Tým architektů předně navrhuje odstranit část přístavby na východní straně, v níž dnes funguje kuchyně restaurace. Tím by se honosný objekt opticky oddělil od sousední zástavby a získal dvorek využitelný v horkých letních dnech. Přes dvorek by vedl hlavní, dostatečně dimenzovaný a reprezentativní vstup do objektu. Co se týče vnitřních dispozic, v přízemí by měla vzniknout kancelář infocentra se zázemím, pokladna, kavárna nebo bistro s barem a sál pro cca 50 lidí. O patro výš studie počítá s prostory pro knihovnu muzea a badatelnu, kancelářemi a příručním depozitářem, jehož součástí bude rovněž prostor pro přípravu výstav. Hlavní část, takřka 200 m² by zabírala expozice muzea. Stejná plocha, navíc ještě vzdušnější díky klenutému podhledu, by byla i v druhém nadzemním podlaží, kam architekti umísťují ještě prostor pro dočasné výstavy a sklad muzea. Kotelna v podkroví by zůstala zachována.

Úpravy objektu by bylo nutné spojit s kompletní technickou obměnou včetně vybudování nového výtahu. Pouze kotelna, jejíž vybavení je rok staré, by zůstala zachována. Studie představuje pracovní materiál, ze kterého budou zastupitelé města vycházet při plánování dalších úprav historické budovy, která je od roku 2019 v majetku Mnichova Hradiště.

/Martin Weiss, Kamelot

jablonec n/n

10/12 KRAUSBERRY

liberecký kraj

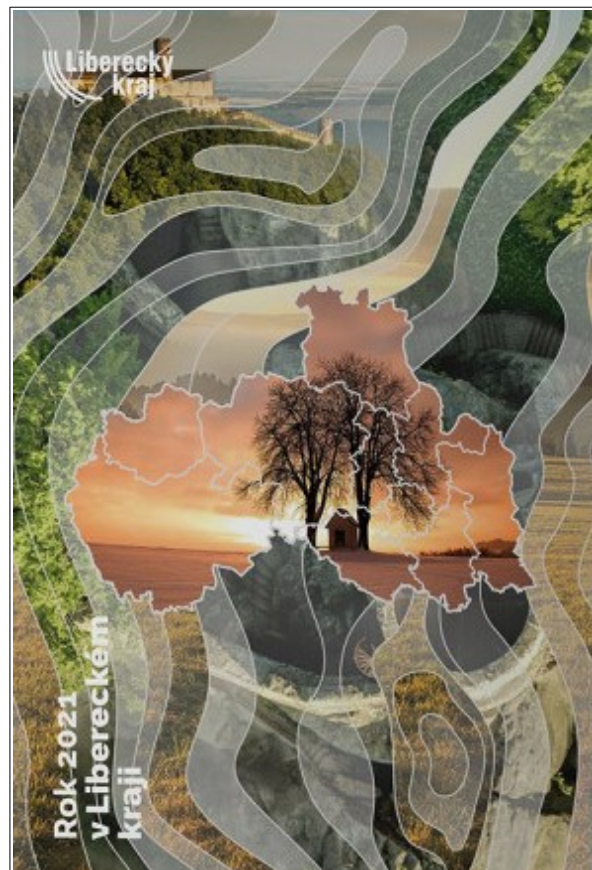
*** Liberecký kraj** opět po roce představuje výsledky své dosavadní práce. Činí tak každoročně, a to prostřednictvím tradiční brožury. Veřejnost se v ní dozví kompletní informace o letos dokončených projektech, investicích a záměrech kraje na další rok. Brožura je k volnému odběru na krajském úřadě, její elektronická verze je zde:

<https://1url.cz/nKf0T>.

„V této nové publikaci shrneme to, co se nám za tento rok podařilo a na čem je třeba do budoucna dále pracovat. Veřejnost takto ucelenou zprávu o naší činnosti dostává každý rok,“ uvedl k čerstvě vydanému materiálu hejtmán Martin Půta.

Občané naleznou v brožurě informace o výsledcích práce všech devíti členů Rady Libereckého kraje a jejich resortů, dále například slovo hejtmána a ředitele krajského úřadu. V brožurě se vyjadřují i členové zastupitelských klubů. Nedílnou součástí publikace jsou důležité kontakty na jednotlivé úseky krajského úřadu a další krajské instituce.

/ Filip Trdla, Liberecký kraj

*** Hejtmán ocenil** Zlatou medailí prvního stupně Integrovaného záchranného systému hygienika Vladimíra Valentu. Ten skončil ve funkci ředitele Krajské hygienické stanice v Liberci a odešel z osobních a zdravotních důvodů do předčasného důchodu.

*** Liberecký kraj** počítá v příštím roce s příjmy 3,576 miliardy korun, výdaje budou zhruba o 310 milionů korun vyšší. Kraj do rozpočtu zapojí peníze, které získal navíc na daních v letošním roce. Více peněz díky tomu dostanou příspěvkové organizace, víc bude i na investice a spolufinancování projektů, na které získal kraj dotace z Evropské unie, řekl náměstek hejtmána Zbyněk Miklík (Piráti), který dnes návrh rozpočtu zastupitelům předkládal. Pro letošní rok připravil Liberecký kraj v obavách z vývoje koronavirové pandemie úsporný rozpočet s příjmy a výdaji 3,277 miliardy korun, do konce října byly příjmy díky dobrému vývoji už o 565 milionů korun vyšší. „Zatím nedokážeme odhadnout, jaký bude vývoj v listopadu a prosinci, předpokládáme ale, že i po zapojení těch 310 milionů do rozpočtu na příští rok skončíme s přebytkem kolem 300 milionů korun stejně jako v minulých letech,“ doplnil Miklík. Zbylé peníze podle něj bude kraj rozdělovat až v příštím roce, informoval server *Genus*.

*** Novým členem Zastupitelstva Libereckého kraje** se stal liberecký městský radní Petr Židek z ODS. Nahradil stranického kolegu, poslance Petra Beitla. Důvodem odstoupení Petra Beitla bylo jeho zvolení do Poslanecké sněmovny.

*** Výstava Design Vánoce?! a PORIGAMI – práce z papíru Terezy Hradilkové. To jsou nové výstavy v Severočeském muzeu**

Dvě zbrusu nové výstavy zahájilo Severočeské muzeum v Liberci ve středu. Ta první pod názvem *Design Vánoce?!* prezentuje především současné trendy ve vzhledu závěsných vánočních ozdob a designéry, kteří se tímto tématem zabývají.

Výstava *Porigami* pak reprezentuje komplexní průřez prací z papíru architektky a designérky Terezy Hradilkové.

Dobrý design je vždy o promyšlené kombinaci vzhledu a funkce, ale také o hledání potřeb koncového uživatele. Lze však toto pravidlo aplikovat také v případě vánoční ozdoby? Tuto otázku návštěvníkům nahazuje výstava *Design Vánoce?!* „Výstava předkládá výběr českých designérů a firem, které se nebojí s designéry spolupracovat, a návštěvník zde nalezne ozdoby, které oproti těm běžným komerčním vynikají svým tvarem, nápaditostí či použitým materiálem,“ nastínila koncepci výstavy kurátorka Adéla Pomothy. Návštěvník zde nalezne i výběr starých vánočních ozdob z šuplíků našich babiček a dědů, které při vyjmutí z kontextu tradičně přezdobeného vánočního stromku překvapí svou jedinečností a výtvarnou nápaditostí. „Jako bonus si návštěvník může některé z vystavených ozdob zakoupit přímo v Severočeském muzeu.“

Výstava *Porigami* je koncipována jako průřez práce s papírem architektky a designérky Terezy Hradilkové, která vystudovala architekturu. V Asii žila

a pracovala sedm let a doslova se zamilovala do tamní tradice vystřihovánek. „Když se mě lidé ptají, co dělám, tak vysvětluji, že prořezávám papírky,“ řekla s dávkou u nadsázky zakladatelka značky *Porigami* Tereza Hradilková. Její objekty však vynikají kvalitou a osobitou estetikou. Vyrábí trojrozměrné pozvánky, péefka či na míru navržené papírové objekty a spolupracovala

například s firmami Porsche nebo Mattoni, ale do jejího portfolia patří i Národní divadlo, tokijské National Art Center nebo pařížský hotel Cour des

Vosges. Výstava v Severočeském muzeu představí celou škálu jejích děl, jež sahá od vizitek přes prořezávané knihy po velké papírové konstrukce určené jako ozdoba veřejných prostor.

(Zdroje: Severočeské muzeum, Jan Mikulička)

*** Výstava "Tajemná Indonésie" v Liberci v Babylonu je prodloužena**

Vzhledem ke covidovému kvasu redukuje současný chod výstavy Tajemná Indonésie na pátek - neděle. Pondělí až čtvrtek je zavřeno do odvolání. Věříme ve zlepšení situace.

I v divné době lze navštívit Indonésii

KOMENTOVANÁ PROHLÍDKA VÝSTAVY TAJEMNÁ INDONÉSIE

v pátek 3.12. v 17.00 je výzva exotiky i nyní...

Autor expozice Ruda Švaříček poodhalí taje rozsáhlé výstavy.

Nainstalujeme další zajímavý exponát. Expozice se opět obohatí.

Největší výstava svého druhu ve Střední Evropě se stále rozrůstá a kvasí.

Těšíme se na příjemné společno!

CENTRUM BABYLON v Liberci srdečně zve na další inspirující akci.

Užijme obří totemy, rituální masky, senzační mumie, sekáčky na prsty, masky z lidských vlasů, lodě i chýše s projekcí...

Vzdejme hold největším cestovatelským legendám Jiří Hanzelka - Miroslav Zikmund v samostatné expozici.

Věhlasný náčelník Miloslav Stingl zde má i stovky svých slavných kufrů z cest...

Unikátní výstava příjemně šokuje! Potěší mimořádným rozsahem.

Více na www.tajemnaindonesie.cz

/ Ruda Švaříček a B. Nevrklová

náš jubilant

*** 5. prosince uplyne 80 let od smrti Adolfa Stoupy,** mnichovohradišťského lékárníka a účastníka protifašistického odboje. Dnes již mezi námi žije jen málo těch, kdo Adolfa Stoupu osobně znali. My ostatní bychom si ale jeho osobnost měli připomínat. Kdo tedy byl PhMr. Adolf Stoupa?

Narodil se v Mnichově Hradišti 15. února 1909 v domě čp. 243 na náměstí, v bývalé lékárně. Byl pravnukem známého mnichovohradišťského lékárníka a botanika Václava Sekery. Jeho matka Marie, rozená Mráčková, byla Sekerovou vnučkou. Její otec Václav Mráček převzal vedení lékárny v roce 1875 po smrti Václava Sekery, po něm jeho syn Camil. Ten však v roce 1908 v mladém věku náhle zemřel, a tak dědictví získala Camilova sestra Marie, provdaná za ředitele berního úřadu Adolfa Stoupu. Provoz lékárny pronajímali, až se ho v roce 1938

ujal jejich syn PhMr. Adolf Stoupa, který tak pokračoval v rodinné tradici. V té době už měl za sebou studium na reálném gymnasiu v Mělníku, kde maturoval v roce 1928, a studium farmacie na Karlově univerzitě, kde byl promován

28. června 1932 magistrem farmacie.

Aspirantskou praxi vykonal v Mladé Boleslavi a 28. října 1938 se stal samostatným lékárníkem v Mnichově Hradišti.

V našem městě patřil ke známým osobnostem.

Byl aktivním sportovcem, výborným tenistou, skvělým plavcem, hrál ochotnické divadlo, měl rád hudbu, hrál dobře na klavír i na housle.

K jeho zálibám patřilo fotografování a filmování, zájmy v té době ne příliš časté a velmi moderní.

V neposlední řadě platil v Mnichově Hradišti za velmi pohledného mladíka. Pamětníci hovořili o tom, že když šel s tenisovou raketou ze svého domova na kurty v zámecké zahradě, srdce nejjedné dívky zaplesalo.

Po německé okupaci v roce 1939 se Adolf Stoupa účastnil protinacistického odboje. Byl členem skupiny Mafie, kterou řídil a organizoval generál Alois Eliáš, předseda protektorátní vlády. Do odboje byl Adolf Stoupa zapojen prostřednictvím štábního kapitána Theodora Kouby (1897–1941), který v té době dočasně bydlel v Mnichově Hradišti a udržoval přátelské styky s rodinou zdejšího stavitele Václava Šulce.

Ihned po nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora koncem září roku 1941 došlo k zatčení generála Eliáše a postupně i k zatčení dalších členů jeho odbojové skupiny. Adolf Stoupa byl zatčen gestapem 17. října 1941 v hotelu Beránek v Praze, bohužel krátce před svým sňatkem, který se měl konat v kostele sv. Ludmily v Praze na Vinohradech.

Odvezen byl k výslechům do Petchskova paláce. Spolu s dalšími členy skupiny byl 31. října 1941 odsouzen stanným soudem v Praze k smrti zastřelením.

Současně byl odsouzen i na 20 let těžkého žaláře pro přípravu velezrady proti říši, pro sabotáž a pro dodávání výbušnin a fosforu představitelům Mafie.

1. listopadu byl odvezen do koncentračního tábora v Mauthausenu. Zde byl podle svědectví spoluvězňů při vysilující práci v kamenných dolech nejprve krutě týrán a poté zastřelen příslušníky ochrany tábora dne 5. prosince 1941. Po válce byl Adolf Stoupa vyznamenán Čs. válečným křížem 1939 in memoriam.

Adolf Stoupa byl členem mnichovohradištského Sokola. Zatčen a odsouzen ale nebyl jako představitel této organizace, jak se často mylně uvádí. Místní funkcionáři Sokola, starosta Stanislav Malý, místostarosta Antonín Paldus a pokladník František Ehleman, byli zatčeni již 8. října 1941 a poté odvezeni do koncentračního tábora Osvětim, kde všichni zahynuli.

4. května 1946 byla výše jmenovaným i dalším „obětím germánského násilí“ odhalena v budově sokolovny pamětní deska. I jejich oběti nesmíme zapomenout.

A jaké byly další osudy mnichovohradištské lékárny? Po zemřelém bratrovi ji zdědila paní Marie Tolarová, rozená Stoupová. Přišel však únor 1948 a lékárna byla znárodněna. Paní Tolarová v domě čp. 243 na náměstí bydlela až do své smrti v roce 1984, část vybavení rodinné lékárny věnovala do městského muzea. Součástí pozůstalosti jsou i fotografie, filmy a korespondence jejího bratra Adolfa Stoupy. A tak je v muzeu památka na tohoto statečného člověka zachována.

/ Jana Dumková, Městské muzeum Mn. Hradiště, *Kamelot*

za humny

KUKS – Stát by měl koupit za čtyři miliony korun bez daně část pozemku v Novém lese u Kuksu, kde leží skupina soch Betlém vytvořených barokním umělcem Matyášem Bernardem Braunem. Součástí veřejné zakázky, o níž vládu informoval ministr kultury v demisi Zaorálek, je i odkup kamenné sochy poustevníka Juana Garina s jeskyní. Zadavatelem veřejné zakázky je Národní památkový ústav.

Nákupem by se mělo scelit území národní kulturní památky areálu Braunova Betléma u Kuksu, která tak bude ve výhradním vlastnictví státu a ve správě Národního památkového ústavu, což následně umožní kvalitnější a koncepční péči a její celkovou rehabilitaci v dalších letech.

Braunův Betlém se nachází u barokního Kuksu, který byl před několika lety nákladem 440 milionů korun opraven. V roce 2001 byl Betlém vyhlášen národní kulturní památkou a zařazen na indikativní seznam dědictví UNESCO, díky čemuž se může ucházet o zapsání na seznam kulturního dědictví UNESCO.

Většina soch v Novém lese dosud patří státu, který je spravuje prostřednictvím NPÚ. Pouze socha poustevníka Juana Garina patří obci Hřibojedy a socha ovečky městu Dvůr Králové nad Labem. Královéhradecký kraj usiloval o to, aby vzácná památka měla jednoho vlastníka, a to stát.

Matyáš Bernard Braun se narodil 24. února 1684 a zemřel 15. února 1738.

Braun patří v sochařství a řezbářství k největším mistrům českého baroka.

Výrazně obohatil výzdobu Karlova mostu sousoším sv. Iva s ženskou postavou Spravedlnosti. Úspěchu dosáhl především se sv. Luitgardou, nevidomou sveticí, k níž se sklonil Kristus z kříže.

Po těchto dvou úspěšných zakázkách se Braunovi v Praze začalo dařit, usadil se zde a založil sochařskou dílnu, která prosperovala po dvě desetiletí. Většině lidí se pod jménem Braun vybaví ale právě sochařská výzdoba bývalého lázeňského města Kuks u Dvora Králové a ojedinělý komplex děl v nedalekém Novém lese. Zatímco pískovcové plastiky Ctností a Neřestí z rampy před špitálem v Kuksu byly nahrazeny kopiemi, Braunův Betlém, Máří Magdaléna nrbo poustevníci Garinus a Onufrius zůstávají na svých místech. Sochy vytesané z kamenů a skal v lese však byly silně poškozené. Před několika přinesl výzkum doporučený postup ochrany, na jehož základě letos studenti litomyšlské Fakulty restaurování

Univerzity Pardubice Betlém čistili a následně preventivně chemicky ošetřili.
/ Archiweb

NOVÝ BOR – Fotoreportér ČTK Roman Vondrouš, vítěz jedné z kategorií World Press Photo a držitel mnoha domácích i zahraničních cen, představí svoji tvorbu v Městském kině v Novém Boru ve středu 1. prosince. Součástí vernisáže bude také beseda, během níž se Roman Vondrouš podělí o zkušenosti s reportážní fotografií, přiblíží i práci pro Českou tiskovou kancelář. Začátek slavnostní vernisáže je v 18 hodin.

Rozsáhlá výstava s názvem Fragmenty metropole, kterou uvede dokumentární fotograf prof. Mgr. Jindřich Štreit dr. h.c., je rozdělena na dvě části. První, která je instalována ve foyer kina, citlivě zachycuje situace ve vylidněné Praze. Roman Vondrouš používá k vyjádření výtvarné barevné kompozice a nachází symboly dnešní doby.

Druhá část výstavy v kinosále se věnuje portrétům cestujících ve vagonech metra ve stanici Vyšehrad. V zapadajícím slunci, během několika málo okamžiků ujíždějící MHD, fotograf zachytil výrazy cestujících v rouškách.

Roman Vondrouš se narodil v roce 1975 v Pardubicích, absolvoval magisterský program Institutu tvůrčí fotografie při

Slezské univerzitě v Opavě. Nyní na stejné univerzitě pokračuje jako doktorand. Pracuje již řadu let jako fotoreportér České tiskové kanceláře. Je laureátem první ceny v prestižní mezinárodní soutěži World Press Photo 2013 v kategorii Sport a několikanásobným držitelem ocenění v národní soutěži *Czech Press Photo* včetně titulu Fotografie roku. Více na www.romanvondrous.cz

ČESKÁ LÍPA – Práce na fasádě kavárny Union skončily. Hotovo ale není

Je to jedna z nejkrásnějších budov v České Lípě, již několik let se však městu Česká Lípa nedaří dokončit její opravu. Před dvěma lety se podařilo opravit střechu. V letošním roce pak město pokračovalo opravou fasády. Stavební práce pro letošek skončily, lešení zmizí během několika dnů, hotovo ale není. Opravené jsou pouze dvě ze čtyř stěn budovy, fasáda naproti OD Andy letos nebude natřena. Nátěr město dokončí na jaře 2022, současně bude dokončena i oprava dvorní fasády. Veřejnou zakázku na restaurování zbývajících fasády směrem do

ulice Jindřicha z Lipé město bude soutěžit příští rok.

Zakázku na restaurování fasády kavárny Union, která byla poškozena zatékáním děravou střechou, se po několika marných pokusech podařilo městu vysoutěžit na konci loňského roku. Zakázku získala firma COR INTERIORS s.r.o., která zvítězila ve výběrovém řízení s nabídkovou cenou 2,6 mil. Kč.

„V letošním roce se tak firma pustila do restaurování fasády. V poměrně krátkém čase zvládla opravit fasádu směrem do proluky vedle kavárny Union, poté začala pracovat na fasádě směrem do Sokolské ulice. Při práci se však zjistilo, že rozsah poškození fasády je větší, než se předpokládalo a firma v rámci smlouvy pravděpodobně dokončí pouze tři fasády ze čtyř,“ popsal místostarosta České Lípy Martin Brož.

Práce jsou nyní téměř dokončeny. Provedení nátěru v tomto počasí však nedoporučili památkáři, firma tak nátěr dokončí na jaře příštího roku, kdy dokončí i opravu štítové stěny zasahující nad sousední budovu.

„Je nám to opravdu velmi líto, že se rekonstrukce kavárny Union takto protahuje. Nejprve se nedařilo najít firmu a když se nám to povedlo, nevyhnuły se nám další komplikace. Jelikož víme, jak je obtížné firmu na restaurátorské práce najít a záleží nám na tom, aby práce byla odvedena kvalitně, budeme firmu na restaurování čtvrté, zbývající fasády směrem do ulice Jindřicha z Lipé soutěžit v příštím roce s tím, že fasádu opravíme pravděpodobně až v roce 2023. Pevně věřím, že i přes všechny překážky dotáhneme opravu této nádherné budovy do konce a že bude budova bez nutnosti dalších velkých oprav sloužit mnoho dalších let,“ uvedla starostka České Lípy Jitka Volfová.

hrdý okýnko

Pavel Rychtařík

a vyšlo nové SORRY, přátelé!

trosečník – kulturně-společenský e-zin * vydavatel a redaktor: M. Fefík Podobský
fefik.sorry@seznam.cz * nechcete-li e-zin dostávat, dejte vědět!
všechna čísla naleznete na internetu: *knihovna.jicin.cz/regionalni-zpravodaje*